

VI. THEMA DUURZAAM PRODUCTGEBRUIK

We mogen in Vlaanderen dan wel de koploper zijn op vlak van sorteren en recycleren, het huidig verbruik van grondstoffen en hulpbronnen is onhoudbaar. Tegen 2050 zouden we drie keer meer grondstoffen nodig hebben, terwijl de draagkracht van de aarde beperkt is. Grondstoffen en materialen worden steeds schaarser en duurder. Nu reeds zijn we in Vlaanderen en Europa meer en meer afhankelijk van de import van heel wat belangrijke grondstoffen.

De manier waarop we met onze grondstoffen en producten omgaan zorgt voor ernstige problemen op vlak van leefmilieu en volksgezondheid, vanaf de ontginning van erts tot de verwerking van afval. De negatieve effecten van onze consumptie zijn daarenboven meestal niet hier, maar elders in de wereld te voelen. Om de welvaart van onze kinderen en van de mensen in ontwikkelingslanden te garanderen, is het cruciaal om het eenmalig verbruik van grondstoffen met een factor 10 te verminderen.

Op Europees niveau is het beleid voor een efficiënter gebruik van grondstoffen en producten volop in ontwikkeling, met de uitwerking van een routemap naar een grondstoffen-efficiënt Europa in 2050. Afvalbeleid is hier een essentieel onderdeel van. In Vlaanderen wordt het bestaande afvalbeleid momenteel hervormd tot een echt materialenbeleid. De voornaamste doelstellingen van dit beleid zijn afvalpreventie en het sluiten van kringlopen.

De veranderingen in het Europees en Vlaams afvalbeleid zullen onvermijdelijk gevolgen hebben voor de steden en gemeenten. Daarom is het belangrijk om als stad of gemeente zelf een pro-actief duurzaam product- en afvalbeleid te voeren. Duurzaam product- en afvalbeleid gaat om meer dan grondstoffen, milieukwaliteit, voeding, tuinonderhoud en afvalverwerking. Het is tevens een goede hefboom om de leefkwaliteit en sociale samenhang in de gemeente aanzienlijk te verbeteren.

Lokale besturen spelen een cruciale rol in het product- en afvalbeheer van hun inwoners. Ze verzorgen de inzameling en ophaling van huishoudelijk afval, waardoor ze een belangrijke partner zijn in het sluiten van materiaalkringlopen. Ze hebben een belangrijk sensibiliserend effect op het consumptiegedrag van hun inwoners. Een duurzaam aankoopbeleid, en een duurzaam beheer van de openbare ruimte zijn dan ook van grote waarde om inwoners aan te zetten zelf duurzaam om te springen met grondstoffen en ruimte. Afvalpreventie, tot slot, is en blijft de goedkoopste en meest duurzame schakel in een slim afvalbeleid.

VI.1. Aankoop van duurzame producten

De gemeente als voorbeeld van duurzame consumptie

Mogelijke tekst verkiezingsprogramma

Met onze partij zijn we van mening dat we met onze gemeente dienen rekening te houden met milieu- en sociale criteria voor al onze aankopen.

Huidige situatie

Een frequent misverstand is dat een duurzame aankoop een dure aankoop is. Milieuverantwoorde producten kunnen soms duurder zijn op het moment van aankoop, maar hebben vaak veel lagere onderhouds- en energiekosten en vallen bijgevolg over hun gehele levenscyclus een stuk goedkoper uit dan traditionele producten. Hetzelfde geldt voor het vooroordeel dat duurzame aankopen leiden tot minder kwalitatieve producten en diensten.

Aankopen en investeringen door lokale besturen maken een aanzienlijk deel uit van de markt. Door rekening te houden met milieu- en sociale criteria in alle aankoopprocedures reduceert de overheid dus niet enkel haar eigen milieu-impact, het geeft de markt ook een enorme stimulans om zowel de aangeboden producten en diensten te vergroenen als over te schakelen naar meer milieuverantwoorde productiemethoden. Tevens hebben besturen een belangrijke voorbeeldfunctie om andere aankopers zoals scholen en de gehele bedrijfswereld te overtuigen om duurzaam aan te kopen.

In Nederland engageren alle gemeenten zich om tegen 2015 100% duurzaam in te kopen. Een voorbeeld om te volgen: concrete doelstellingen voor duurzame overheidsaankopen passen in de gemeentelijke beleidsplannen

Wat kan de gemeente doen

Lokale overheden dienen rekening te houden met milieu- en sociale criteria in alle aankoopprocedures. Hiervoor heeft de gemeente een gestructureerd en overzichtelijk aankoopproces nodig. De gemeente moet de nodige tijd voorzien voor het onderzoeken van de markt en het opstellen van de (milieu-)criteria. Een gestructureerd aankoopproces laat toe om aankoop na aankoop te evalueren, te controleren wie je intern moet betrekken, of de aankoop wel echt nodig is of er nergens een verborgen stock aanwezig is, etc.

Voor het opstellen van de criteria is overleg nodig tussen de aankoper en de milieu- en duurzaamheidsambtenaar. Doe dit stap-voor-stap: start met enkele prioritaire dossiers en 'vergroen' daarna geleidelijk over de volledige gemeentelijke aankopen. Betrek ook de andere collega's in de organisatie bij deze beslissingen. Informatie-uitwisseling, participatie en vormingssessies zijn hiervoor de aangewezen instrumenten.

Acties

- Bepaal concrete beleidsdoelstellingen voor duurzame lokale overheidsopdrachten.
- Zet een gestructureerd en overzichtelijk aankoopproces op poten.
- Creëer een systematische, tijdige en zinvolle adviesuitwisseling en samenwerking tussen aankoper en milieu- en duurzaamheidsambtenaar.
- Creëer voldoende draagvlak en probeer dit vast te houden in de organisatie.
- Vergelijk offerten zoveel mogelijk op basis van levenscyclus-kost i.p.v. aankoopprijs.
- Waar mogelijk kies voor lokale producten, is dit niet mogelijk kies dan voor fair trade.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Daling van directe milieu-impact.
- + Ecologische en economische besparing.
- + Voorbeeldfunctie naar bedrijfsleven en gezinnen.
- + Gezondere werkomgeving.
- + Een lokaal (duurzaam) bedrijfsleven met toekomst.

Deze gemeente doet het zo

Eeklo – duurzaam aankoopbeleid

De stad Eeklo neemt doelstellingen rond milieuverantwoorde aankopen al langer op in de milieubeleidsplannen. Geruggensteund door een intense samenwerking tussen de administratieve dienst en de duurzaamheidsambtenaar werpt dit de laatste jaren aanzienlijke vruchten af. Bij de aankoop van een scooter voor de bode koos Eeklo voor een ecologisch verantwoord alternatief. Door de toekomstige gebruiker mee te betrekken is deze duurzame aankoop nu op een structurele manier ingebed in de organisatie. De kans dat ook bij een volgende aankoop voor een elektrische scooter gekozen zal worden is hierdoor aanzienlijk groter.

Sint-Niklaas

De stad heeft gecentraliseerde aankoopdienst, en er is sprake van een goede samenwerking tussen de duurzaamheidsambtenaar en de dienst Logistiek. De stad is overgestapt op milieuverantwoord druk- en printwerk met FSC/PEFC-label. Sint-Niklaas is er via een communicatieve aanpak in geslaagd om diverse drukkerijen op haar grondgebied effectief te sturen naar een duurzamere productie. Door in de toekomst ook systematisch het FSC-label te vermelden op al haar drukwerk wil de stad een sensibiliserende rol opnemen en ook consument sturen naar meer milieuverantwoorde vormen van druk- en printwerk.

Meer info

- www.Milieukoopwijzer.be
- www.Gidsvoorduurzameaankopen.be
- www.Ovam.be/producttest

VI.2. Kies voor een preventief afvalbeleid

Het goedkoopste afval is geen afval

Mogelijke tekst verkiezingsprogramma

Het goedkoopste afval is geen afval. We streven met onze partij naar een afvalarme gemeente.

Huidige situatie

Ondanks de enorme inspanningen van de burgers en de gemeentebesturen op vlak van het selectief inzamelen van afval, stagneert de hoeveelheid restafval die elke inwoner per jaar produceert. Bovendien neemt de totale afvalberg nog steeds toe door de bevolkingstoename. Dit kost de overheid en de maatschappij enorm veel geld, en draagt niet bij tot duurzame ontwikkeling. Storten of verbranden van restafval zorgt immers voor de onvermijdelijke vernietiging van grondstoffen die steeds schaarser worden. Het antwoord op dit probleem ligt in afvalpreventie. Afval dat niet geproduceerd wordt, kost immers niets. Succesvolle afvalpreventie kan gemeenten heel wat geld opleveren.

Wat kan de gemeente doen

Een gemeente heeft heel wat mogelijkheden om afvalpreventie te stimuleren. Afvalpreventie betekent vaak ook kostenbesparing. Belangrijk bij maatregelen om afvalpreventie te bevorderen is een goede communicatie, ondersteuning en sensibilisering. Dit kan via het gemeentelijk infoblad, of voor thuiscomposteren in samenwerking met Vlaco.

Acties

- Het verspreiden van stickers om reclaimedrukwerk te weigeren heeft een groot effect op de hoeveelheid aangeboden papier- en kartonafval. Essentieel hierbij is wel dat de stickers niet enkel ter beschikking liggen in het gemeentehuis, maar ook actief aan de huishoudens bezorgd worden. Dit vergroot de implementatie aanzienlijk.
- Elk kind draagt ongeveer 1 ton afval bij onder de vorm van luiers. Het stimuleren van het gebruik van herbruikbare luiers door middel van een luierpremie doet de hoeveelheid restafval aanzienlijk dalen.
- Stimuleer thuiscomposteren, of wijkcomposteren in stedelijke omgeving. Veelvuldig onderzoek en praktijkervaring hebben meermaals aangetoond dat regio's met actieve ondersteuning voor thuiscomposteren globaal genomen minder afval produceren. De aparte GFT inzameling hoeft dan niet meer, hetgeen een enorme kostenbesparing betekent. Het is evenwel belangrijk dat dit gecombineerd wordt met een voldoende hoge kostprijs voor restafvalzakken.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Minder op te halen en te verwerken afval betekent een reductie in de kostprijs voor afvalverwerking, zelfs na aftrek van de nodige investeringen voor preventiemaatregelen. Sommige preventiemaatregelen zijn nagenoeg gratis, zoals het mee versturen van anti-reclaimedrukwerk stickers met het gemeentelijk infoblad.
- + Maatregelen als wijkcomposteren dragen bij tot het vergroten van de sociale cohesie in de gemeente. Andere sensibiliseringsacties kunnen, indien goed aangepakt, ook sociale voordelen hebben.

Deze gemeente doet het zo

Leuven – premie herbruikbare luiers

Leuven was de eerste gemeente in Vlaanderen die met behulp van een luierpremie jonge ouders aanmoedigt om herbruikbare luiers te gebruiken in plaats van wegwerpluiers. Jaarlijks wordt voor 5 à 10% van de nieuwgeborenen een factuur binnengebracht van de aankoop van herbruikbare luiers om zo aanspraak te maken op de premie.

Kontich – hergebruikpunt containerpark

Het containerpark van Kontich voorziet op het containerpark een punt waar nog bruikbare spullen kunnen worden ingeleverd. Zo hoeven inwoners niet naar her en der te rijden, en worden nog bruikbare spullen toch gerecupereerd.

Meer info

- <http://www.vlaco.be/>
- <http://www.ovam.be/jahia/Jahia/pid/8>

VI.3. Samengebruik van materialen

Delen van gebruiksvoorwerpen en gebouwen

Mogelijke tekst verkiezingsprogramma

In het dagelijkse leven gebruikt iedereen heel wat materialen. We ijveren met onze partij voor een gemeentelijke uitleendienst voor tal van materialen en creëren zo extra tewerkstelling in onze gemeente.

Huidige situatie

In het dagelijks leven gebruikt iedereen heel wat materialen. Het overgrote deel van deze materialen worden niet dagelijks gebruikt, zelfs niet wekelijks of maandelijks. Toch hebben de meeste mensen alles in huis. Dit is een verspilling. Niet alleen van geld maar ook van grondstoffen. Voorbeelden van dergelijke materialen: boormachine, decoupeerzaag, aanhangwagen, pomp, kettingzaag, haagschaar, stoomreiniger, hogedrukreiniger, hakselaar, behangtafel, servies voor grote groepen,... Ook gebouwen en het wagenpark (zie fiche Autodelen) van de gemeente bieden kansen tot samen gebruik. Kansen die nog maar zelden worden benut.

Wat kan de gemeente doen

Idealiter is er op het grondgebied van de gemeente een uitleendienst. Een gemeente kan zelf een uitleendienst opstarten of ondersteuning bieden aan een organisatie of vereniging binnen de gemeente die dit op zich kan nemen. De ondersteuning kan gaan van mee promotie voeren voor het initiatief tot het geven van logistieke en financiële ondersteuning. Bij nood aan extra infrastructuur in de gemeente kan in eerste instantie gedacht worden over pistes tot samengebruik.

Acties

- opstarten van een uitleendienst, in eigen beheer of door een vereniging
- pro-actief zoeken naar mogelijkheden tot samengebruik van gebouwen. Bij nood aan nieuwe infrastructuur eerst onderzoeken of een bestaand gebouw kan gebruikt worden (bv. sporthal van de school 's avonds toegankelijk voor inwoners).

Wat levert dit onze gemeente op

- + Een uitleendienst voor materialen opzetten of ondersteunen heeft als 2 grote voordelen voor een gemeente dat het extra (sociale economie) tewerkstelling kan genereren en dat de ecologische voetafdruk van de inwoners daalt.
- + Gebouwen delen biedt kansen voor een enorme financiële en ruimtelijke besparing en opwaardering van gebouwen

Deze gemeente doet het zo

Schoten – uitleendienst

Het wijkcomitee 'Geuzenvelden vzw' organiseert al een aantal jaren een uitleendienst voor een waslijst aan materialen.

Antwerpen – uitleendienst

De stad Antwerpen heeft binnen het sociale economiebedrijf 'werkhaven Antwerpen' een uitleendienst voor gereedschappen opgezet.

Meer info

- www.geuzenvelden.be/uitleendienst.php
- www.werkhaven.be

VI.4. Stimuleer duurzame voeding

Vergroot de markt voor seizoensgebonden en lokale voeding.

Voorstel verkiezingsprogramma

Door in onze gemeente de voorkeur te geven aan lokale, seizoensgebonden of vegetarisch voeding zorgen we globaal voor een kleinere CO2-uitstoot. Onze partij wil dat de consumptie van lokale, seizoensgebonden voeding aanmoedigen door kansen te creëren voor lokale economie en concrete acties te ondersteunen (zoals voedselteams, CSA, buurtmoestuinen,...).

Huidige situatie

Door lokale, seizoensgebonden of vegetarisch voeding te verkiezen, vermijden we een te hoge CO2-uitstoot door overdreven veel transport of verwarmde serres. Er bestaan steeds meer en verschillende lokale voedselsystemen: boeren- of biomarkt, vlees van vee die in natuurgebieden grazen, CSA (Community Supported Agriculture), voedselteams en groenteabbonnementen, hoeveverkoop, buurtmoestuinen, vega. Dat zijn systemen die inspelen op de vraag van consumenten naar een sterkere band met hun voedsel. Deze systemen en hun voordelen zijn echter nog weinig bekend bij de consument. De gemeente kan hierin een belangrijke rol spelen.

Wat kan de gemeente doen

De gemeente kan lokale producten opnemen in haar eigen aankoopbeleid.

Gemeentes en steden kunnen lokale of alternatieve voedselsystemen stimuleren en ondersteunen. Dit kan door ze bekend te maken. Sensibilisatie kan actief en passief gebeuren naar individuele consumenten enerzijds en groepen consumenten anderzijds. Faciliteren van lokale voedselsystemen kan door logistieke ondersteuning aan te bieden met bijvoorbeeld een boerenmarkt.

Als gemeente kan je ook kiezen om biologische landbouw extra kansen te geven. Bv. door gronden ter beschikking te stellen, subsidies voor bio-landbouw te promoten, informatieavonden rond omschakeling naar bio voor boeren te organiseren,...

Acties

- aankoop van lokale producten en streekproducten voor eigen diensten en voor recepties, feesten,...
- het verkiezen of mee bekend maken van vegetarische alternatieven
- opstarten van een voedselteam
- inwoners informeren via berichten over lokale producenten
- verschillende doelgroepen (verenigingen, bedrijven, scholen,...) informeren via het organiseren van info-avonden
- ondersteunen van scholen, bij het gebruik van lokale producten. Vb. subsidies geven voor een fruitabbonnement.
- organisatie van boerenmarkt of biomarkt
- ter beschikking stellen van openbaar terrein voor lokale productie-initiatieven

Wat levert dit onze gemeente op

- + impuls voor lokale economie
- + inwoners krijgen betere binding met lokale producenten
- + minder CO2-uitstoot

- + cultuurgebonden aspecten integreren door promotie van vergeten groenten

Deze gemeente doet het zo

Gent – donderdag Veggiedag en boerenmarkten

De stad Gent trekt binnen het kader van het Klimaatverband volledig de kaart van duurzame voeding. De Stad Gent was de eerste gemeente in Vlaanderen waar de grootkeuken iedere donderdag een vegetarisch schotel als eerste keuze voorziet. Op diverse plaatsen in de stad gaat wekelijks een boerenmarkt door, met producten van landbouwers uit de buurt. De stad zet zich ook actief in voor de promotie van biovoeding tijdens de bioweek.

Meer info

- Tandemproject Smakelijk geweten: <http://www.tandemweb.be/index.php/37/>
- <http://www.gent.be> > zoeken op duurzame voeding

VI.5. Ecologische buurttuinieren

Samen tuinen: openbaar groen ecologisch beheerd en een knappe sociale troef

Voorstel verkiezingsprogramma

Niet alle inwoners hebben de kans om zelf te tuinieren. We stellen graag de geschikte openbare restgronden ter beschikking voor mensen die ecologisch willen tuinieren. Een buurttuin biedt de kans om je eigen groenten te kweken én een plek om elkaar te ontmoeten, ideeën en heerlijke recepten uit te wisselen,... En wie weet? voor een groots soepfestijn voor heel de gemeente!

Huidige situatie

Ons land is zo verkaveld, zo volgebouwd, dat de burger nauwelijks nog plaats heeft voor een moestuin. Volkstuinen bieden dan een oplossing, maar vergeleken met onze buurlanden presteren we echt nog niet goed. Tuinieren, met name voor voedselproductie, is ongeveer de laatste prioriteit als het gaat om ruimtelijke ordening en investeringen. Nochtans kan een buurttuin antwoorden bieden op vele maatschappelijke noden: ontmoeting, informeel leren, sociale cohesie én pesticidenvrij beheer van openbaar restgroen.

Wat kan de gemeente doen:

Grond, mensen en middelen ter beschikking stellen. Vergeleken met andere investeringen levert een volkstuin een relatief grote input (zie verder) op voor een relatief kleine input.

Acties

Voor een geslaagd project zijn drie grote groepen van taken nodig:

- De administratief-organisatorische taken die te maken hebben met de juridische geschiktheid van het terrein, de inrichting van het terrein (omheining, randbeplanting, paden, berging, watervoorziening, ontmoetingsruimte...), de eventuele bouwvergunningen. Ook de financiële bijdrage voor de inrichting is hier een belangrijk onderdeel. Dit zijn allemaal taken die het betrokken openbaar bestuur op zich kan nemen, hun expertise en betrokkenheid is onmisbaar.
- Sociaal-organisatorische begeleiding is belangrijk. Er moet een communicatie gevoerd worden met potentiële tuiniers. Losse individuen moeten een groep vormen, samen afspraken maken en zich hieraan houden.
- De technische begeleiding om milieuvriendelijk te tuinieren. Velt begeleidt actieve burgers in een moestuincomplex om hun moestuin milieuvriendelijk aan te pakken. Dat doen we aan de hand van cursus en praktische begeleiding in de tuin.

Wat levert dit onze gemeente op

- + Het inrichten van ecologisch beheerde volkstuinen kadert binnen een aantal verplichtingen van duurzaam beheer en ontwikkeling,
- + Het decreet Reductie bestrijdingsmiddelen betekent dat openbare diensten het gebruik van bestrijdingsmiddelen afbouwen, tot een nulgebruik ten laatste in 2014. Een stukje openbaar groen dat door burgers ecologisch wordt beheerd als volkstuin zonder gebruik te maken van bestrijdingsmiddelen, past volledig in een dergelijk plan voor geleidelijke afbouw. Ook de opleiding van de tuiniers in de biologische

teeltwijze past in het onderdeel 'bewustmaking van de burger'. Eigen groenten telen is immers een gemakkelijke ingangspoort om mensen bewust te maken voor het gevaar van pesticiden.

- + De visie Harmonisch Park- en Groenbeheer van het Agentschap voor Natuur en Bos omkadert het project. De ecologische volkstuinten van dit project zijn weliswaar geen parken, het zijn moestuintjes voor de tuiniers en voor de wijk of gemeente.
- + De tuintjes zijn een belangrijke ontmoetingsplaats voor de buurt: ze spelen een educatieve, sociale en ruimtelijke rol.

Deze gemeente doet het zo

Peer, Neerpelt, Sint-Truiden, Genk, Halle, Begijnendijk, Tremelo, Houthalen, Heusden-Zolder en Opglabbeek

Deze gemeenten gingen in op een oproep van Velt en andere partners (intercommunale / provincie) en hebben intussen een startende of bloeiende ecologische volkstuin.

Meer info

- www.samentuinen.org: informatie over het opstarten van een ecologische volkstuin in jouw gemeente.

VI.6. Autodelen stimuleren loont

Autodelen promoten en ondersteunen

Mogelijke tekst verkiezingsprogramma

In het dagelijkse leven gebruikt iedereen heel wat materialen. We ijveren met onze partij voor een gemeentelijke uitleendienst voor tal van materialen en creëren zo extra tewerkstelling in onze gemeente.

Huidige situatie

De auto neemt een prominente plaats in onze maatschappij. Het autobezit in Vlaanderen is heel erg hoog terwijl het gebruik van de wagen beperkt is. Zo staat een auto gemiddeld 23u per dag stil en rijdt 1 auto op 3 minder dan 10.000 km per jaar (bron OVG4).

De meeste individuele autobezitters -maar ook gemeenten- gebruiken hun auto weinig in verhouding tot de tijd en de kosten die ze erin investeren. Bovendien gebruiken ze de auto vaak voor verplaatsingen waar een goed alternatief voor beschikbaar is, gewoon omdat de auto nu eenmaal voor de deur staat en de vaste kosten toch al betaald zijn. Deze wagens worden relatief weinig gebruikt, maar nemen wel veel ruimte in beslag. Naast het ruimteaspect is er ook het energieverbruik. Ook al rijden die wagens minder rond, is er de productie van de wagens. 15% van het totale energieverbruik in de levenscyclus van een auto is afkomstig van de productie ervan.

Wat kan de gemeente doen

Autodelen biedt een oplossing: één gedeelde auto vervangt ongeveer 4 tot 8 particuliere wagens (bron: MoMo-project). De gemeente kan autodelen op diverse manieren stimuleren in de gemeente én ook zelf instappen.

Acties

- Samenwerken met een autodeelaanbieder (Cambio) en het introduceren van Cambio in de gemeente
- De gemeente bouwt het eigen wagenpark af en het gemeentepersoneel maakt voor dienstverplaatsingen zelf gebruik van wagens van autodeelaanbieders
- Het wagenpark van de gemeente kan 's avonds en in de week ook door inwoners gebruikt worden
- Inrichten van speciale parkeerplaatsen en het aanbieden van gratis parkeerkaarten op het grondgebied
- Organiseren van infomomenten, promotie via website en gemeentelijk infoblad, organisatie van autodeelparty's (particulier autodelen)
- Bij nieuwbouwprojecten: autodeelplaatsen voorzien

Wat levert dit onze gemeente op

- + minder auto's in de gemeente, dus minder parkeerplaatsen nodig (lagere kost), meer ruimte voor andere projecten
- + autodelers gaan bewust om met het gebruik van de wagen en maken meer gebruik van het openbaar vervoer, fiets, ...
- + delen van het gemeentelijk wagenpark: eigen wagens worden meer gebruikt, extra inkomsten, wagens kunnen sneller vervangen worden door milieuvriendelijke wagens

- + bij particulier autodelen leren autodelers nieuwe mensen in de buurt kennen, een leuke manier om de buurt te leren kennen

Deze gemeente doet het zo

Schelle – gemeentewagen in autodeelsysteem

Een dienstwagen van de gemeente kan 's avonds en in het weekend door bewoners gebruikt worden.

Leuven en Mechelen

Ondersteunen zowel particuliere autodelers (o.a. door voorbehouden parkeerplaatsen, organisatie autodeelparty's en infosessies).

Meer info

- Publicatie Bond Beter Leefmilieu (i.s.m. Cambio en Autopia): 'Autodelen: een handboek voor lokale besturen'. , zie <http://www.bondbeterleefmilieu.be/campaign.php/47>
- Europese autodeelproject MoMo: www.momo-cs.eu
- Websites: www.autodelen.net, www.autodelen.be, www.cambio.be